The Greek Review of Social Research

Vol 18 (1973)

18

Η ορθόδοξος Εκκλησία της Ελλάδος ως
κοινωνική ομάδα (πιέσεως) κατά την επίτευξιν των
στόχων της, υπό Νικ.Χ.Βικέτου

Αναστάσιος Αλ. Τζανίμης

doi: [10.12681/grsr.292](https://doi.org/10.12681/grsr.292)

Copyright © 1973, Αναστάσιος Αλ. Τζανίμης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Τζανίμης Α. Α. (1973). Η ορθόδοξος Εκκλησία της Ελλάδος ως κοινωνική ομάδα (πιέσεως) κατά την επίτευξιν των στόχων της, υπό Νικ.Χ.Βικέτου. *The Greek Review of Social Research*, 18, 249. <https://doi.org/10.12681/grsr.292>

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος
ὡς κοινωνικὴ ὁμάς (πίεσες) κατὰ τὴν
ἐπίτευξιν τῶν στόχων τῆς. Ἐκδόσεις
«Τῆνος», Ἀθήνα 1973, σ. 54.
ὑπὸ Νικ. Χ. Βικέτου
πρυοῦχου τοῦ τμήματος Δημοσίου Δι-
καίου καὶ Πολιτικῆς Ἐπιστήμης τῆς Νο-
μικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Συνταχθεῖσα ἀρχικῶς προκειμένου νὰ
υποβληθῇ «εἰς σεμινάριον θεμάτων Πο-
λιτικῆς Ἐπιστήμης τῆς Νομικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν», ἡ παροῦσα
μελέτη ἐδόθη ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν δη-
μοσιότητα προκειμένου νὰ προκαλέσῃ τὸ
ἐνδιαφέρον «πρὸς μελέτην καὶ ἔρευναν
πάντων κοινωνικῶν ὁμάδων ἐν Ἑλλάδι» (σ.
9). Ἀδτε περιέχει δύο κύρια μέρη, εἰς τὰ
ὅποια ἐκτινένται αἱ ἀπόψεις τοῦ συγ-
γραφέως, καὶ ἐν τρίτῳ, ἐν εἰδει παραρ-
τήματος, εἰς τὸ ὅποιον ἀναδημοσιεύονται
διάφορα ἐπίσημα ἐκκλησιαστικά ἐγ-
γραφα ἐπὶ τῶν ὁποίων βασίζονται ὀρι-
σμένοι ἐκ τῶν ἀποφάντων τῶν. Εἰς τὸ πρῶτον
μέρος ὁ συγγραφεὺς ἐπιδιώκει νὰ προσδι-
ορίσῃ τὴν ἐννοίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐκ θε-
ολογικῆς καὶ κοινωνιολογικῆς ἐπόψεως,
τονίζων συγχρόνως τὰς δυσκολίας τὰς
ὁποίας συναντᾷ ὁ ἐρευνητὴς προκειμένου
νὰ οἰκονομήσῃ ἐννοιολογικῶς τοὺς ἐκ
τῶν δύο αὐτῶν διαφορετικῶν ἀποφάντων δι-
ατυπωμένους ὁρισμοὺς περὶ ταύτης (σ.
11, 13). Εἰς τὴν συνέχειαν ὁ συγγραφεὺς
κάνει λόγον περὶ τῶν ἰδιαιτέρων χα-
ρακτηριστικῶν τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινο-
νικῆς ὁμάδος, τὰ ὅποια εἶναι «ἡ πολι-
τικὴ οὐδετερότης» καὶ «ἡ συνεχὴς προσ-
πάθεια τῆς διὰ τὴν πνευματικὴν ὁλοκλή-
ρωσιν τοῦ ἀτόμου» (σ. 14). Οἱ «ἀτόχου»
(σ. 15) τῆς Ἐκκλησίας εἶναι «πνευματι-
κοὶ» καὶ «ποικιλοῖ». Οἱ δεῦτεροι ἀπα-
σχολοῦν περισσότερο τὴν Ἐκκλησίαν
ὡς κοινωνικὴν ὁμάδα, καὶ αὕτη καταβάλ-
λει διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν προσ-
πάθειαν ἐπιβάλλουσα «πίεσιν» ἐκδου-
μένην «οὐχὶ πάντοτε, ἀλλὰ κατὰ περι-
πτώσεις» (σ. 16). Βασίζομενος ἐπὶ παρα-
δειγματῶν προερχομένων, κυρίως, ἐκ τῶν
ἐκδηλώσεων τῆς «Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκ-
κλησίας», ὁ συγγραφεὺς ἐπιβεβαιώνει τὴν
υποθεσιν περὶ ἀσκήσεως «πίεσεως» ἐκ
μέρους τῆς Ἐκκλησίας γενικῶς «κατὰ
περιπτώσεις», χαρακτηρίζων οὕτως αὐτὴν
ὡς «ὁμάδα πίεσεως» (σ. 17-18).

Χωρὶς νὰ κάμῃ σαφῆ ἐννοιολογικὴν
διακρίσιν μεταξὺ τῶν «πίεσεων» τῶν
ἀσκηθῶν κατὰ τὸ παρελθόν καὶ τῶν
νῦν ἀσκουμένων ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τῶν
πιστῶν ἐκ μέρους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς
καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλη-
σίας, ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ δεύτερον μέ-
ρος τῆς ἐργασίας τοῦ ἀσχολεῖται εἰδικῶς

μὲ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς
Ἑλλάδος ὡς «ὁμάδα πίεσεως». Δεχόμε-
νος κατ' ἀρχὴν ὅτι ἡ «ἀσκήσις πίεσεως»
δὲν ἀποτελεῖ τὴν γενικὴν πολιτικὴν τῆς
(σ. 19), ἀναφέρεται ἐν συνεχείᾳ εἰς γε-
γονότα καὶ περιστατικά συγκεκριμένα
(«ἀπειλαὶ ἀφορισμοῦ συνλουμενῶν γυ-
ναικῶν καὶ ἀνδρῶν, ἀρνήσεις εὐλογίας
τῶν γάμων, ἀτόμων φερόντων μακρὰν κό-
μην, ἀρνήσεις παροχῆς τῆς Θείας Κοι-
νωνίας εἰς τὰ μέλη τῆς Στοᾶς, ἢ ἐν παντί
τρόπῳ ἐκστρατεία κατὰ τῶν Ἀναστενα-
ρίων, τὸ αὐτόματον διαζύγιον»), πρὸς
ἀποτροπὴν τῶν ὁποίων νομίζει ὅτι ἡ
Ἐκκλησία «ἀσκεῖ πίεσιν». Εἰς τὴν ἐρώ-
τησιν περὶ «τῆς ἀποτελεσματικότητος»
(σ. 25) τῆς ἀσκουμένης ὑπὸ «τῶν φορέων»
(σ. 24) τῆς Ἐκκλησίας πίεσεως, ὁ συγ-
γραφεὺς δὲν δίδει ἀπάντησιν συγκεκρι-
μένην. Τὰ «μέσα» διὰ τῶν ὁποίων ἡ
Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἀσκεῖ τὴν ἐπιρροὴν
ἢ τὴν πίεσιν τῆς ἐπὶ τοῦ ποιμνίου τῆς
ἐαυτῆς, «ἐκτός τοῦ προφορικοῦ λόγου, τοῦ
γραπτοῦ λόγου καὶ τῆς πειθοῦς, καὶ τὰ
σύγχρονα μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας». Ὁ
συγγραφεὺς τονίζει ἰδιαίτερον τὴν σημα-
σίαν τῶν μέσων αὐτῶν ὡς καὶ τὰς
ἐλλείψεις τῶν (σ. 26-30). Ὁ συγγραφεὺς
ἀναφέρεται ἐν συνεχείᾳ εἰς τοὺς προσ-
διοριστικοὺς παράγοντας τῆς ἀσκουμένης
πίεσεως ἢ ἐπιρροῆς (σ. 30-35). Αἱ ὀρθό-
δοξοὶ θρησκευτικαὶ ὁργανώσεις, ἐφ' ὅσον
ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, χρησι-
μοποιοῦνται ὑπ' αὐτῆς ὡς «μέσα» διὰ τὴν
ἀσκησιν τῆς ἐπιρροῆς τῆς «ἐπὶ τῶν φο-
ρέων τῆς πολιτικῆς δράσεως ἢ τῆς κοι-
νῆς γνώμης», ἀσκοῦσαι συγχρόνως κρι-
τικὴν τοῦ ἔργου τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας
(σ. 35-37). Ἡ Ἐκκλησία, λόγῳ τῆς μὴ
ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τῆς εἰς τὴν πολιτι-
κὴν, κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν ζωὴν
τῆς χώρας, ἀδυνατεῖ πολλὰκις νὰ ἀσκήσῃ
ἀποτελεσματικὴν ἐπιρροὴν ἢ πίεσιν ἐπὶ
τῆς πολιτείας εἴτε ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτῆς τῆς
ἰδίας, εἴτε ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ποιμνίου τῆς
(σ. 37-40).

Ἡ παροῦσα μελέτη, ἡ ὁποία ἔχει βασι-
σθῇ ἐπὶ ἀξιολόγῳ καὶ λίαν ἐπικαίρου
ἐλληνικῆς καὶ ξένης βιβλιογραφίας, εἶναι
τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φιλοτιμίας προσπα-
θείας ἐνὸς νέου ἐπιστήμονος, κριθεῖσα
ἐμμένως ὑπὸ τῆς οἰκείας πανεπιστημια-
κῆς σχολῆς (Νομικῆς) ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν
οὗτος προσφάτως. Εἰς αὐτὴν θίγεται
τολμηρῶς ἡ ἀποψις ἐνὸς θέματος γενι-
κοῦ ὁδοῦ ἐνδιαφέροντος ὡς εἶναι τὸ τῆς
Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ
ὅποιον ἐλάχιστα ἔχει μελετηθῇ ἐξ ἐπό-
ψεως κοινωνιολογικῆς εἰς τὴν χώραν μας.

A. TZANIMHS

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

The Greek Review of Social
Research

εἰδικὸν τριμηνιαῖον περιοδικὸν
Ἐκδότης: Ἐθνικὸν Κέντρον
Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν (ΝΙΠΔΔ)
Σοφοκλέους 1, Ἀθῆναι 122
Ἔτος 4ον. Τεύχος 18ον
Ὁκτώβριος-Δεκέμβριος 1973

Διευθυντὴς συντάξεως
ΗΛΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ
Ἀγίου Χαραλάμους 1, Ἀθῆναι 701

ἐπεθύνουν τυπογραφεῖον Εἰδῶ. Μ. Ράλλης
Λυκαίου 1 - Ἀγ. Παρασκευῆς
στοιχειοθεσία-ἐκτύπωση-βιβλιοδεσία
Χ. Παποδία & Σία Ο.Ε.
Λεωτρῶν 3 - Σοπῶλια
ἐπιμέλεια ἐκδόσεως
Ἰγνηρεσία Ἐννμερφέσεως ΕΚΚΕ

TIMH TEYXOYΣ ΔΡΧ. 40
Single issue \$ 3

συνδρομα ἑσωτερικοῦ (4 τεύχη):
διὰ ἰδιώτας δρχ. 150,
διὰ σπουδαστὰς δρχ. 120,
διὰ νομικὰ πρόσωπα, τραπεζας,
ὁργανισμοὺς δρχ. 300,
συνδρομὴ ἐξωτερικοῦ (4 τεύχη): \$ 12

ἡ ἀναδημοσίευσίς τῆς ὥλης τοῦ
περιοδικοῦ ἐπιτρέπεται μόνον κατόπιν
ἀδείας τοῦ διευθυντοῦ συντάξεως
πέρας ἐκτυπώσεως 10.1.1974

Τὰ ἐνυπόγραφα ἀρθρα ἐκφράζουν τὰς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τῶν
Signed articles express only the views of their author